

Напрям 5. *Актуальні тенденції лінгводидактики.*

Іванна Селях

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта. Українська мова та література, історико-філологічного факультету ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», м. Рівне

Науковий керівник д.п.н., проф. Т.Л.Груба

МЕТОДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В СТАРШИХ КЛАСАХ

Дослідницькі завдання сприяють розвитку критичного мислення, аналітичних навичок і мовної компетентності учнів. Вони дозволяють старшокласникам не лише здобувати знання, а й активно застосовувати їх на практиці. Дослідницькі завдання є невід'ємною частиною сучасної методики викладання, оскільки вони базуються на активному залученні учнів у навчальний процес. Вони сприяють розвитку самостійності, відповідальності та творчих здібностей школярів. Теоретичні основи дослідницьких завдань включають як психолого-педагогічні, так і методологічні аспекти. Впровадження дослідницьких завдань на уроках української мови в старших класах може бути важливим етапом у розвитку мовної компетентності учнів і стимулювати їх інтерес до предмета. Ось декілька методів, які можна використовувати для цієї мети:

Проекти з мовознавства: Один з ефективних методів - це проведення проектів з мовознавства. Учні можуть обирати теми, що цікавлять їх, і проводити дослідження на цю тему. Наприклад, дослідження мовних особливостей регіону, аналіз мовленнєвого жанру української пісні або порівняння лексичного складу української та іншої слов'янської мови.

Етимологічні дослідження: Завдання зі створення етимологічного словника або дослідження походження та зміни значень певних слів може бути

цікавим і корисним для учнів. Вони можуть досліджувати словникові статті, історичні джерела та мовні корпуси для збору даних.

Аналіз текстів та мовних явищ: Запропонуйте учням аналізувати тексти різних жанрів, виявляти мовні особливості та елементи стилістики. Наприклад, аналіз мовних засобів української поезії або вивчення особливостей мовленнєвої поведінки українських медіа.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій: ІКТ значно розширюють можливості дослідницької діяльності. Вони дозволяють швидко знаходити інформацію, обробляти великі обсяги даних та представляти результати досліджень у зручному форматі. Використання онлайн-ресурсів, спеціалізованих програм та платформ робить дослідження більш доступними та ефективними.

Створення колективних дослідницьких проектів: Розбийте учнів на групи та дозвольте їм працювати над колективними дослідженнями. Це може бути аналіз мовних особливостей різних регіонів України або порівняння мовних традицій різних етнічних груп.

Лінгвістичні експерименти: Запропонуйте учням провести експерименти, що стосуються мови, наприклад, дослідження впливу мовних засобів на сприйняття тексту, порівняльний аналіз синонімів чи аналіз мовленнєвих помилок.

Креативні завдання: Стимулюйте учнів до творчого використання мови, наприклад, написання власних віршів, створення мовних ігор, розробка власних мовних правил чи створення мовних порадників для співрозмовників.

Дискусії та дебати: Організуйте обговорення наукових та соціокультурних аспектів мови, такі як мовна політика, мовне різноманіття, мовна норма тощо. Це дозволить учням розширити своє розуміння мови та її місця у суспільстві.

Ці методи можуть бути використані як окремо, так і в поєднанні один з одним для створення цікавих та продуктивних уроків української мови в старших класах.

Впровадження дослідницьких завдань на уроках української мови має численні переваги, зокрема розвиток критичного мислення, аналітичних навичок та мовної компетентності учнів. Для оптимізації цього процесу важливо використовувати різні методи дослідження, залучати ІКТ та забезпечувати ефективне оцінювання результатів. Перспективи розвитку дослідницької діяльності в рамках шкільної програми є дуже обнадійливими, оскільки вони сприяють не лише академічному, а й особистісному розвитку учнів.

Список використаної літератури

1. Чумак, О. М. (2020). Використання ІКТ в навчанні української мови: можливості та перспективи. Вісник педагогічних наук, 39-47.
2. Борисенко, Г. І. (2019). Методика викладання української мови в школі: навчальний посібник. Київ: Освіта.
3. Гудзик, І. П. (2020). Дослідницька діяльність як метод навчання старшокласників. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 45-53.
4. Груба Т. Л., (2018). Теорія і практика формування мовної особистості учнів старшої школи на уроках української мови (профільний рівень): монографія. Київ: Інтерсервіс, 249-262